

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาได้รวบรวมเอกสารแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสำหรับการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน
2. แนวความคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ
3. แนวความคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น
4. การปกครองท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล
5. ข้อมูลเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูลพัฒนา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน

1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

คำว่า การมีส่วนร่วม มีผู้ได้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้
วิสุทธิ โพธิ์แท่น (2534 : 92) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การคืนอำนาจในการกำหนดการพัฒนาให้แก่ประชาชนอย่างน้อยที่สุดประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการริเริ่มวางแผน และดำเนินการในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นอยู่ และอนาคตของเขา

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ (2537 : 183-184) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์หนึ่งซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าว เป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าว

ชินรัตน์ สมสืบ (2539 : 21) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง การทำงานร่วมกับกลุ่ม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความร่วมมือ ร่วมใจ โดยกระทำการดังกล่าวในห้วงเวลา และลำดับเหตุการณ์ที่ทรงประสิทธิภาพ คือ รู้จักเวลา และความเหมาะสมกับงานที่ทำดังกล่าวด้วยความรู้สึกผูกพันให้ประจักษ์ว่าเชื่อถือได้

ไคท์ (Keith . 1972 : 5) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องกับทางจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

จากความหมายของการมีส่วนร่วมดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปเกี่ยวข้องในการดำเนินงานหรือกิจกรรมของกลุ่มเพื่อให้ตามบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มด้วยความร่วมมือร่วมใจ ทั้งในการแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ร่วมกัน และการติดตามประเมินผล

1.2 ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ผู้ศึกษาได้รวบรวมแนวคิดของนักวิชาการเกี่ยวกับความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ ดังนี้

ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ (2527 : 83 อ้างถึงใน รัชนิดา ไสยศ. 2550 : 53) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่าคือ การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากร ที่มีอยู่เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมในการมีส่วนร่วมประชาชนได้พัฒนาความรู้ความสามารถและภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกมาในการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตนเองเป็นตัวของตัวเอง

อนุชัย บูรณประเสริฐกุล (2545 : 20) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนานั้นมีแนวคิดพื้นฐาน 3 ประการ คือ

1. ให้ประชาชนมีบทบาทหลักในการพัฒนา โดยให้ร่วมแสดงความคิดเห็น การเขียน การพูด ร่วมสละทรัพย์ เงิน วัสดุ แรงกายและเวลา
2. เป้าหมายของกิจกรรมการพัฒนา คือ การพัฒนาขีดความสามารถเพื่อพึ่งพาและพัฒนาตนเอง มิใช่พึ่งพารัฐหรือพึ่งพางค์กรพัฒนาภายนอก
3. กระบวนการพัฒนาศึกหลักล่างบนมากกว่าบนสู่ล่าง ซึ่งจะตั้งถือชาวบ้านเป็นหลักในการแก้ไขปัญหา กิจกรรมการพัฒนาจะเริ่มตนจากชุมชน

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2531 : 31) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การให้ประชาชนเข้ามาทำกิจกรรมให้มากที่สุด เพื่อให้เขาได้เป็นผู้ตัดสินใจลงมือทำงานตามที่เขาได้ตัดสินใจด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นการทำให้เขาได้ปฏิบัติตามความสนใจและความต้องการที่เขาได้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการนั้นจะทำให้เขาพัฒนายิ่งขึ้น

เออวิน (Erwin . 1976 : 21) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการพัฒนาร่วมคิดร่วมตัดสินใจ แก้ไขปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ความรู้ และความชำนาญ ร่วมกับการใช้ วิทยาการที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

จากความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การแสดงออกของประชาชนในรูปแบบต่างๆ เกี่ยวกับการคิดตัดสินใจ การปฏิบัติ การประเมินผล เป็นต้น และการที่ประชาชนได้แสดงออกมานั้น อาจจะมีผลต่อการปฏิบัติหรือการพัฒนาไปในทิศทางใดทางหนึ่ง ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนา สังคมแบบประชาธิปไตยได้

1.3 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

ปัจจัยที่ทำให้ประชาชนเกิดการมีส่วนร่วม นั้น มีผู้เสนอปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ไว้ดังนี้

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2533 :183) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่

1.3.1. ความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น การบำเพ็ญประโยชน์

1.3.2. ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลเคารพนับถือ หรือมีเกียรติ ตำแหน่ง ทำให้ประชาชนเกิดความเกรงใจที่จะมีส่วนร่วมด้วยทั้ง ๆ ที่ยังไม่มีความศรัทธาหรือความเต็มใจอย่างเต็มเปี่ยมที่กระทำ เช่น ผู้ใหญ่ออกปากขอแรงผู้น้อยก็ต้องช่วยแรง

1.3.3. อำนาจบังคับที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่างๆ เช่น บังคับให้ทำงานเยี่ยงทาส

ชูเกียรติ ภัยดี (2536 :19-21) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม แบ่งออกได้ 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ และปัจจัยทางด้านการติดต่อสื่อสาร

จากคำอธิบายเกี่ยวกับปัจจัยมีผลต่อการมีส่วนร่วมดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ปัจจัยพื้นฐานของบุคคลและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมต่างๆ เป็นปัจจัยมีผลต่อความคิดเห็น และการพิจารณาที่เข้ามีส่วนร่วมของประชาชนในรูปแบบต่างๆ และปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในระดับที่แตกต่างกันด้วย

1.4 รูปแบบของการมีส่วนร่วม

ได้มีผู้อธิบายรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้หลายท่าน ดังนี้

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2537 : 183) แบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมออกเป็น

3 รูปแบบ ได้แก่

1. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง (Direct participation) โดยผ่านองค์กรจัดตั้งของประชาชน (Inclusive organization) เช่น การรวมกลุ่มเยาวชน หรือกลุ่มต่างๆ

2. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางอ้อม (Indirect participation) โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน (Representative organization) เช่น กรรมการของกลุ่มหรือกรรมการหมู่บ้าน

3. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการที่รัฐเปิดโอกาสให้ (Open participation) โดยผ่านองค์กรที่ไม่ใช่ผู้แทนประชาชน (Non-representative organization) เช่น สถาบัน หรือหน่วยงานของรัฐที่เชิญชวน หรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ตลอดเวลา รูปแบบการมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ เป็นการกล่าวในภาพรวม ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทั้งงานด้านพัฒนาชุมชน งานด้านการเมืองการปกครอง

โคเฮน และอัปฮอฟ (Cohen and Uphoff. 1980 : 219 ; อ้างถึงใน ชูสวัสดิ์ จันทรโรจนกิจ. 2541 : 23) ได้จำแนกขั้นตอนของการมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกที่สุดที่จะต้องกระทำก็คือ การกำหนดความต้องการ และการจัดลำดับความสำคัญต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้องการตัดสินใจนี้ เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้น จะได้มาจากคำถามที่ว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจัดทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงานและประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้วยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ในทางบวก และผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ

ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้น สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตก็คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectations) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

บัทซอร์ แก้วส่อง (2531 : 15-19) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่มพัฒนาเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา กำหนดความต้องการ การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการ และหาแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่ใช้

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการพัฒนาเป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ โดยการสนับสนุนทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน หรือการเข้าร่วมบริหารงานประสานงาน และดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในขั้นรับผลประโยชน์จากการพัฒนาเป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้จากการพัฒนา หรือยอมรับผลกระทบอันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจที่แสดงออกมาในเชิงรูปธรรมต่อสังคมหรือบุคคลก็ตาม

ขั้นที่ 5 การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้าร่วมประเมินผลการพัฒนาที่ได้กระทำไปว่าสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด ซึ่งการประเมินอาจปรากฏในรูปของการประเมินย่อย (Formative Evaluation) อันเป็นการประเมินผลความก้าวหน้าที่ทำเป็นระยะ ๆ หรือการประเมินรวบยอด (Summative Evaluation) อันเป็นการประเมินผลโดยรวมหลังจากเสร็จสิ้นโครงการ

องค์การอนามัยโลก World Health Organization (1981 : 259) ได้อธิบายรูปแบบการมีส่วนร่วมที่แท้จริงหรือสมบูรณ์นั้นจะต้องประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน (Planning) ในส่วนนี้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาจัดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร

กำหนดวิธีการติดตามประเมินผลและประการสำคัญคือการตัดสินใจ

2. การดำเนินกิจกรรม (Implementation) ในส่วนนี้ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการและบริหารการใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดการควบคุมการเงินและการบริหาร

3. การใช้ประโยชน์ (Utilization) เป็นส่วนที่ประชาชนจะต้องมีความสามารถในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งพาตัวเอง และการควบคุมทางสังคม

4. การได้รับผลประโยชน์ (Obtaining benefits) ในส่วนนี้ประชาชนต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่เหมือนกัน ซึ่งอาจจะมีผลประโยชน์ส่วนตัว สังคมหรือวัตถุก็ได้

องค์การสหประชาชาติ (United Nation, 1981 : 35) ได้แบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมออกเป็น 3 รูปแบบใหญ่ ๆ คือ

1. การมีส่วนร่วมแบบเป็นไปเอง (Spontaneous) ซึ่งเป็นโครงการอาสาสมัครหรือการรวมตัวเพื่อแก้ไขปัญหาของตัวเอง เป็นการกระทำที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือ จากภายนอกซึ่งนับเป็นรูปแบบที่เป็นเป้าหมาย

2. การมีส่วนร่วมแบบชักนำ (Induced) เป็นการเข้าร่วมโดยความต้องการความเห็นชอบหรือการสนับสนุน โดยรัฐบาลเป็นรูปแบบที่เป็นลักษณะทั่วไปของประเทศ กำลังพัฒนา

3. การมีส่วนร่วมแบบบังคับ (Cohesive) เป็นผู้มีส่วนร่วมภายใต้การดำเนินการตามนโยบายของรัฐ ภายใต้การจัดการของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือโดยการบังคับโดยตรงรูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ส่งผลให้ผู้กระทำได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในที่สุด

จากคำอธิบายเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วม ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า รูปแบบการมีส่วนร่วม มีหลายรูปแบบที่เป็นกระบวนการเกี่ยวกับการร่วมวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน การติดตามประเมินผล รับผลประโยชน์ ซึ่งการมีส่วนร่วมมาจากการสมัครใจ ชักนำ และถูกบังคับให้เข้ามีส่วนร่วม โดยอาจเข้ามีส่วนร่วมด้วยตนเองหรือมีผู้แทนเข้ามีส่วนร่วมก็ได้

1.5 ลักษณะการมีส่วนร่วม

มีนักวิชาการหลายท่านได้ที่ได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วม ดังนี้
 ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527 : 6-7) ได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วม
 ของประชาชนในการพัฒนาชนบท ดังนี้

1. ร่วมทำการศึกษา ค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นใน
 ชุมชนรวมถึงความต้องการของชุมชน
2. ร่วมคิดและสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและคิดปัญหาของ
 ชุมชน หรือเพื่อสรรสร้างสิ่งใหม่ที่มีประโยชน์ต่อชุมชนหรือสนองความต้องการของชุมชน
3. ร่วมวางแผนนโยบายหรือแผนงานหรือโครงการหรือกิจกรรมเพื่อจัด
 และแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของชุมชน
4. ร่วมการตัดสินใจ การใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อ

ส่วนรวม

5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ
 และประสิทธิผล
6. ร่วมลงทุนในกิจกรรม โครงการของชุมชนตามขีดความสามารถ
 ของตนเอง
7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบายแผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุ
 ตามเป้าหมาย
8. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการ
 และกิจกรรมที่ได้ทำไว้โดยเอกชน และรัฐบาลให้ได้ประโยชน์ได้ตลอดไป

เจิมศักดิ์ สุวรรณมงคล (2539 : 272-273) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมของ
 ประชาชนไว้ 4 ลักษณะ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ปธาน สุวรรณมงคล (2527 : 83 อ้างถึงใน รัชนิดา ไสยรส. 2550 : 53)
 แบ่งขอบเขตการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 4 ลักษณะ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

จากคำอธิบายเกี่ยวกับลักษณะของการมีส่วนร่วมที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า ลักษณะของการมีส่วนร่วม เป็นการแสดงออกของประชาชนเกี่ยวกับการร่วมคิดร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมประเมินผล ในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม และประชาชนมีความคาดหวังที่จะได้รับผลประโยชน์จากหลักการมีส่วนร่วมด้วย

1.6 ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นถือได้ว่าเป็นความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาชุมชน ซึ่งมีผู้ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

พัฒน์ สุจันงค์ และคณะ (2524 : 22) ยังได้ให้ความเห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญและมีความจำเป็นมาก ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมากในความสำเร็จของงานพัฒนาชุมชน ประชาชนควรมีส่วนร่วมตามกระบวนการพัฒนาชุมชน คือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจและร่วมในการปฏิบัติทุกระยะ

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ (2531 : 24-30) ได้มองความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในแง่ของการบริหารว่ามีความสำคัญ ดังนี้

1. ช่วยให้ประชาชนยอมรับโครงการมากขึ้น เนื่องจากเป็นโครงการที่ตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชน
2. ประชาชนมีความรู้สึกผูกพันรู้สึกเป็นเจ้าของ โครงการมากขึ้น
3. การดำเนินโครงการจะราบรื่น ได้รับความร่วมมือจากประชาชนมากขึ้น
4. โครงการจะให้ประโยชน์แก่ประชาชนมากขึ้นและมีการระดม

ทรัพยากรเพื่อการพัฒนามากขึ้น

5. ช่วยพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนมากขึ้น

สมนึก ปัญญาสิงห์ (2532 : 276-277) กล่าวไว้ว่า ปัจจุบันการพัฒนาชุมชน การพัฒนานั้นหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ต่างมุ่งส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองให้มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากได้เล็งเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนสามารถสร้างการยอมรับในคุณค่าของสังคม และวัฒนธรรมภายในชุมชนได้ และบางครั้งสามารถเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานของชุมชนที่ไม่พึงปรารถนาได้อีกด้วย
 2. การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นวิธีการที่สามารถสร้างประสบการณ์ต่างๆ ให้กับประชาชนได้เรียนรู้ และนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง
 3. การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นการระดมเอาพลังความคิดพลังกาย พลังใจ และทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนออกมาใช้ประโยชน์ต่อชุมชน
 4. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีการกระจายอำนาจ
 5. การมีส่วนร่วมของชุมชนสอดคล้องกับปรัชญาทางสังคมและการเมือง (Social Political Philosophy) ที่ต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การพัฒนา วางแผนดำเนินการและประเมินผล
 6. การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา ซึ่งการพัฒนาใด ๆ ก็ตามถ้าขาดความร่วมมือและการมีส่วนร่วมแล้ว กิจกรรมหรือโครงการนั้น ๆ ก็ไม่สามารถดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและจะประสบความล้มเหลวในที่สุด
- จากคำอธิบายเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญต่อความสำเร็จของงานและการพัฒนาทั้งในระดับหมู่บ้าน ชุมชน ท้องถิ่น จนถึงการพัฒนาในระดับประเทศได้ ดังนั้นการทำงานหรือการบริหารเพื่อให้เกิดการบริการสาธารณะ จึงต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย ซึ่งจะก่อให้เกิดการยอมรับของทุกภาคส่วนและก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันได้เป็นอย่างดี

2. แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

2.1 ความหมายของการกระจายอำนาจ

มีนักวิชาการได้กล่าวอธิบายถึงความหมายและการกระจายอำนาจ ดังนี้
 สังคีต พิริยะรังสรรค์ และผาสุก พงษ์ไพจิตร (2537 : 28) กล่าวว่า การกระจายอำนาจ หมายถึง ระบบการบริหารประเทศที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่น มีบทบาทในการดูแลแก้ไขปัญหาของตนเอง

โกวิท พวงงาม (2548 : 30) ได้กล่าวว่า การกระจายอำนาจ (Decentralization) คือการ โอนกิจการบริการสาธารณะบางเรื่องจากรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนกลางไปให้ชุมชนซึ่งตั้งอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ของประเทศ หรือหน่วยงานบางหน่วยงานรับผิดชอบจัดทำอย่างเป็นอิสระจากส่วนกลาง

ทวี พันธุวาทิฐ (2537 : 30) กล่าวว่า การกระจายอำนาจการปกครอง หมายถึง การมอบหมายอำนาจให้ท้องถิ่นปกครองตนเองอย่างแท้จริง เป็นการมอบอำนาจให้ทั้งด้านการเมืองและการบริหาร โดยให้ท้องถิ่นมีอำนาจที่จะกำหนดนโยบายและควบคุมการปฏิบัติให้เป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่นนั้น

ชเนศวร์ เจริญเมือง (2537 : 59) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การกระจายอำนาจ หมายถึง ระบบการบริหารประเทศที่เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นต่าง ๆ มีอำนาจในการจัดการดูแลกิจการหลาย ๆ ด้านของตนเอง ไม่ใช่ปล่อยให้รัฐบาลกลางรวมศูนย์อำนาจในการจัดการกิจการแทบทุกอย่างของท้องถิ่น

จากคำอธิบายความหมายของการกระจายอำนาจ สรุปได้ว่า การกระจายอำนาจ เป็นการแบ่งอำนาจการบริหารของรัฐบาลกลาง ให้แก่องค์กรปกครองในระดับท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะ เพื่อประชาชนในท้องถิ่น โดยการปกครองอย่างมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ภายใต้กรอบระเบียบกฎหมาย และการกำกับดูแลของรัฐบาลกลาง

2.2 หลักการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มีนักวิชาการได้อธิบายถึงหลักการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

โกวิท พวงงาม (2548 : 40) ได้กล่าวถึงการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยึดหลักการ 3 ด้าน คือ

1. ด้านความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายและการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอิสระในการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ โดยยังคงรักษาความเป็นรัฐเดี่ยวและความมีเอกภาพของประเทศ ตลอดจนส่งเสริมประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้ระบบประชาธิปไตย
2. ด้านการบริหารราชการแผ่นดินและราชการบริหารส่วนท้องถิ่นรัฐต้องกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของตนเองได้มากกว่าโดยปรับบทบาทและภารกิจของราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาคและเพิ่มบทบาทให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าดำเนินการแทน เพื่อให้ราชการทั้งส่วนกลางและ

ส่วนภูมิภาครับผิดชอบในภารกิจมหภาคและภารกิจที่เกินขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านนโยบายและกฎหมายเท่าที่จำเป็น

3. ด้านประสิทธิภาพการบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนจะได้รับบริการสาธารณะที่ดีขึ้นหรือไม่ต่ำกว่าเดิม มีคุณภาพมาตรฐานการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความโปร่งใส และรับผิดชอบต่อผู้ใช้บริการมากขึ้น การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ทวิ พันธูวาทิสัญญ์ (2537 : 30) ได้กล่าวถึงหลักการกระจายอำนาจไว้ว่า ในการกระจายอำนาจนั้น มีหลักการที่สำคัญ 4 ประการ ดังนี้

1. มีความเป็นนิติบุคคล การกระจายอำนาจการปกครองนั้น ต้องมีองค์กรเป็นนิติบุคคลแตกต่างจากรัฐบาลกลาง การมีองค์กรเป็นนิติบุคคลนี้ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของตน องค์กรเหล่านี้ต้องมีงบประมาณ ทรัพย์สิน หนี้สิน และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นของตนเอง

2. มีอำนาจอิสระในการบริหารงาน ความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่เป็นหลักการที่สำคัญประการหนึ่งของการกระจายอำนาจการปกครอง เพราะหากองค์กรนั้นไม่มีอำนาจอิสระ ในการปฏิบัติหน้าที่จะต้องรอคำสั่งจากรัฐบาลกลางอยู่เสมอ องค์กรเช่นนี้ก็จะมีลักษณะไม่ผิดไปจากหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาค ซึ่งมีฐานะเป็นตัวแทนของรัฐบาลกลางที่จะประจำอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ทั้งประเทศ องค์กรปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติภารกิจของตนเอง ตลอดจนมีอิสระพอสมควร ในการกำหนดนโยบาย หรือการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ แต่มีข้อน่าสังเกตว่าอำนาจอิสระขององค์กรปกครองท้องถิ่น จะต้องพอสมควรไม่มากจนเกินไป หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง องค์กรปกครองท้องถิ่นมิใช่สถาบันการเมืองที่มีอำนาจอธิปไตยเป็นของตนเอง หากแต่ต้องมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดให้ และให้มีองค์กรมีอำนาจหน้าที่ทางด้านนิติบัญญัติ และบริหารกิจกรรมอันเป็นหน้าที่ของตนเท่านั้น

3. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการเลือกผู้บริหารและผู้ที่ทำหน้าที่นิติบัญญัติการมีส่วนร่วมในการปกครองของตนเองของประชาชนนั้น อาจทำได้หลายระดับแล้วแต่ความสามารถ และความสนใจของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสิ่งสำคัญ เช่น ประชาชนบางคนอาจจะมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของท้องถิ่น เฉพาะการไปใช้สิทธิออกเสียงตั้งตัวแทนของตนเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ ขององค์กรปกครองท้องถิ่นเท่านั้น

แต่บางคนอาจมีความสนใจที่จะเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมการปกครองของท้องถิ่นมากขึ้น
ถึงกับสมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นตัวแทนของประชาชน เพื่อให้ได้มีโอกาสเข้ามาบริหารงานใน
การดำเนินกิจกรรมอันเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. มีงบประมาณของตนเอง องค์กรปกครองท้องถิ่น ต้องมีอำนาจใน
การจัดเก็บรายได้ด้วยตนเอง รวมไปถึงการมีอำนาจในการบริหารงบประมาณที่ได้มานั้น
ด้วยการให้องค์กรปกครองท้องถิ่นมีอำนาจในการจัดเก็บและบริหารรายได้ด้วยตนเอง
ซึ่งเป็นการมองอำนาจการตัดสินใจให้องค์กรปกครองท้องถิ่นทั้งหมด ตั้งแต่การวางแผน
ปฏิบัติงาน การจัดเก็บรายได้ การบริหารและการบริการประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

จากคำอธิบายหลักการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นข้างต้น
สรุปได้ว่า หลักการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการกระจายอำนาจจาก
การบริหารส่วนกลางของประเทศให้หน่วยงานการปกครองระดับล่างให้มีอำนาจบริหาร
จัดการในเรื่องงบประมาณ บุคลากร เครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ซึ่งเรียกว่า การปกครองท้องถิ่น
ที่ถือว่าเป็นองค์กรที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อสนองตอบ
ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นตนเอง

3. แนวความคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

3.1 ความหมายการปกครองท้องถิ่น

ได้มีนักวิชาการหลาย ๆ ท่านได้ให้ความหมายการปกครองท้องถิ่นไว้ได้
น่าสนใจ ดังนี้

ชูศักดิ์ เทียงตรง (2520 : 13) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่น คือ
การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองที่เกิดขึ้น
จากหลักการกระจายอำนาจได้มีอำนาจในการปกครองร่วมรับผิดชอบทั้งหมดหรือเพียง
บางส่วนในการบริหารภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่และราชอาณาจักรของตนที่กำหนดไว้ตาม
กฎหมาย

ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2537 : 30) นิยามว่าการปกครองท้องถิ่นเป็นระบบ
การปกครองที่มีผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ และโดยนัย
นี้จะเกิดองค์การทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ องค์กรนี้จัดตั้งและถูกควบคุมโดยรัฐบาล
แต่มีอำนาจในการกำหนดและควบคุมให้มีการปฏิบัติเป็นไปตามนโยบายของตนเอง

วิทยา นภาศิริกุลกิจ (2547 : 12) สรุปว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองส่วนหนึ่งของประเทศมีองค์กรที่มาจากผู้แทนราษฎรในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารงาน มีอิสระตามสมควรภายใต้ กฎหมายที่รัฐบาลกลางกำหนด

อุทัย หิรัญโต (2543 : 41) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นไว้ว่า หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง จัดการปกครองและดำเนินกิจการบางอย่างโดยดำเนินการกันเอง เพื่อบำบัดความต้องการของตน การบริหารงานท้องถิ่นมีการจัดการเป็นองค์กรมีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมด หรือบางส่วน ทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงานแต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ปราศจากการควบคุมของรัฐบาลได้ไม่เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น

อาษา เมฆसरค์ (2528 : 21) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่น คือ หน่วยงาน การปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่น มีงบประมาณ มีเจ้าหน้าที่ของตนเอง มีอำนาจ วินิจฉัยสั่งการเรื่องต่าง ๆ ได้ตามสมควรแต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของท้องถิ่นแต่ละแห่ง

จากคำอธิบายความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวข้างต้น สรุป ได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่มีความเป็นอิสระในการบริหารงานภายใต้ กฎหมาย การกำกับดูแลและการควบคุมของรัฐบาลกลาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันมิให้ ท้องถิ่นบริหารงานผิดพลาด และเป็นการเร่งส่งเสริมให้การบริหารงานของท้องถิ่นมีมาตรฐาน ที่สูงขึ้น โดยสอดคล้องกับนโยบายของประเทศโดยส่วนรวม ซึ่งเกิดจากกระจายอำนาจของ อำนาจรัฐบาลกลางมาให้ประชาชน ในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการปกครอง และพัฒนา ท้องถิ่นของตนเองให้มีความเจริญรุ่งเรือง

3.2 องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นประกอบด้วย องค์ประกอบ 8 ประการ คือ (อุทัย หิรัญโต. 2543 : 22)

ประการที่หนึ่ง สถานะตามกฎหมาย หมายความว่าหากประเทศใดกำหนด เรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ การปกครองท้องถิ่นในประเทศนั้น จะมีความเข้มแข็งกว่าการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งโดยกฎหมายอื่น เพราะข้อความที่กำหนดไว้ใน รัฐธรรมนูญนั้นเป็นการแสดงว่าประเทศนั้น ๆ มีนโยบายที่จะกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

ประการที่สอง พื้นที่และระดับมีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่และระดับ ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีหลายประการคือ ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์

เชื้อชาติ และความสำนึกในการปกครองตนเองของประชาชน จึงมีเกณฑ์ที่จะกำหนดพื้นที่ และระดับ ของหน่วยการปกครองออกเป็นสองระดับ คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็ก และขนาดใหญ่

ประการที่สาม การกระจายอำนาจและหน้าที่ การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมี อำนาจหน้าที่ที่มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับ นโยบายทางการเมืองและการปกครองของรัฐบาลเป็น สำคัญ

ประการที่สี่ องค์กรณีบุคคล จัดตั้งขึ้น โดยผลแห่งกฎหมายแยกจากรัฐบาล กลางหรือรัฐบาลแห่งชาติ มีขอบเขตการปกครองที่แน่นอน มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ออกกฎหมายข้อบังคับ ควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้น

ประการที่ห้า การเลือกตั้ง สมาชิกองค์การหรือคณะผู้บริหารจะต้องได้รับการ เลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อแสดงถึงการมีส่วนร่วม ทางการเมืองการปกครองของประชาชน โดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง

ประการที่หก อิสระในการปกครองตนเอง สามารถใช้ดุลยพินิจของตนเอง ในการปฏิบัติกิจการในขอบเขตของกฎหมาย โดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลาง และไม่อยู่ ในสายบังคับบัญชาของหน่วยงานราชการ

ประการที่เจ็ด งบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ การ จัดเก็บภาษีตามขอบเขตกฎหมายให้อำนาจการจัดเก็บ เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะ ทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญต่อไป

ประการที่แปด การควบคุมดูแลของรัฐ เมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วยังต้อง อยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐ เพื่อประโยชน์และความมั่นคงแห่งรัฐและประชาชน โดยรวม

3.3 รูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นไทยได้มีการปรับเปลี่ยน โครงสร้างขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นไทยในปัจจุบัน แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้ (โกวิทย์ พวงงาม, 2548 : 75-78)

3.3.1 รูปแบบทั่วไป ได้แก่

1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เป็นองค์กรส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้ง ขึ้นตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2546 ซึ่งได้พระราชบัญญัติให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการส่วนท้องถิ่นเขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้แก่ เขตจังหวัด ซึ่งมี

โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดประกอบด้วยสภาจังหวัดซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

2) เทศบาล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนมาถึงฉบับที่ 12 พ.ศ. 2546 กำหนดหลักเกณฑ์พิจารณาจัดตั้งเป็นเทศบาล ประกอบด้วย 3 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 จำนวนความหนาแน่นของประชากรในท้องถิ่นนั้น

ประการที่ 2 ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ โดยพิจารณาจากการเก็บรายได้ตามที่กฎหมายกำหนดและงบประมาณรายจ่ายในการดำเนินกิจการของท้องถิ่นนั้น

ประการที่ 3 ความสำคัญทางด้านการเมืองของท้องถิ่น โดยพิจารณาถึงศักยภาพของท้องถิ่นนั้นว่าจะสามารถพัฒนาความเจริญได้รวดเร็ว

3) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 ซึ่งได้พระราชบัญญัติให้สภาตำบลที่มีรายได้เฉลี่ย 3 ปี ย้อนหลังเกิน 150,000 บาท ให้ยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบ่งโครงสร้างเป็นสภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย สมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งของราษฎรในเขตหมู่บ้านหมู่บ้านละ 2 คน และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2546

3.3.2 รูปแบบพิเศษ ได้แก่

1) กรุงเทพมหานคร (กทม.) เป็นการปกครองรูปแบบพิเศษมีฐานะเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528

2) เมืองพัทยา เป็นการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษมีฐานะเป็นนิติบุคคล เป็นราชการส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบการบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542

จากอธิบายเกี่ยวกับรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สรุปได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี 2 รูปแบบใหญ่ๆ คือ รูปแบบทั่วไป ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และรูปแบบพิเศษ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา

4. การปกครองท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล

4.1 ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล

เดิมสภาตำบลได้จัดตั้งขึ้น ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 222 /2499 ลงวันที่ 8 มีนาคม 2499 เรื่อง ระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเปิดโอกาสให้ราษฎรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของตำบลและหมู่บ้านทุกอย่างเท่าที่จะเป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่นและราษฎรเป็นส่วนรวม ซึ่งจะเป็นแนวทางนำราษฎรไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตย พ.ศ. 2537 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เป็นกฎหมายที่ใช้จัดระเบียบการบริหารงานในตำบลแทนประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 นับตั้งแต่ พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2538 ทำให้มีการปรับฐานะการบริหารงานในระดับตำบล โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงรูปแบบใหม่ของสภาตำบลทั่วประเทศ โดยแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้ (โกวิท พวงงาม 2542 : 169-170)

4.1.1 รูปแบบ “สภาตำบล” ได้รับการยกฐานะเป็นนิติบุคคล อันได้แก่สภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนต่ำกว่า 150,000 บาท

4.1.2 รูปแบบ “องค์การบริหารส่วนตำบล” (อบต.) ตั้งขึ้นจากสภาตำบลที่มีรายได้ (โดยไม่รวมเงินอุดหนุน) ในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท ได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา 43 ของพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

หลักเกณฑ์ที่กำหนดให้สภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 กำหนดว่าถ้าสภาตำบลที่มี รายได้ โดยไม่รวมเงินอุดหนุน ในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาทถ้วน อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในประกาศนั้นให้ระบุชื่อ และเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ด้วย

องค์การบริหารส่วนตำบลให้พ้นจากอำนาจแห่งสภาตำบลนับแต่วันที่กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศจัดตั้งขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล และประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป และขอให้โอนบรรดางบประมาณ ทรัพย์สิน สิทธิ สิทธิเรียกร้อง หนี้ และเจ้าหน้าที่ของสภาตำบลไปเป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

4.2 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลใหม่เกิดจากการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

4.2.1 สภาองค์การบริหารส่วนตำบล

1) สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละสองคน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น

ในกรณีในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียงหนึ่งหมู่บ้านให้มีสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหกคน และกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีสองหมู่บ้าน ให้มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้หมู่บ้านละสามคน โดยอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี นับแต่วันเลือกตั้ง

2) สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

2.1) ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.2) พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

2.3) ควบคุมการปฏิบัติงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ

3) สภาองค์การบริหารส่วนตำบล จัดให้มีประธานสภาและรองประธานสภาคนหนึ่งเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยนายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้งตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในตำแหน่งตามอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือมีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

4) เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกจากปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหรือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งเป็นเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพ้นจากตำแหน่งเมื่อครบอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเมื่อมีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง

4.2.2 นายกององค์การบริหารส่วนตำบล

1) ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีนายกององค์การบริหารส่วนตำบลหนึ่งซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

2) ให้นายกององค์การบริหารส่วนตำบลดำรงตำแหน่งนับแต่วันเลือกตั้งและมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้งแต่ดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

3) นายกององค์การบริหารส่วนตำบลอาจแต่งตั้งรองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีใช้สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามที่นายกององค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมายได้ ไม่เกินสองคนและอาจแต่งตั้งเลขานุการนายกององค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งซึ่งมิได้เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้

4) นายกององค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

4.1) กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดกับกฎหมายและรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ

4.2) สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล

4.3) แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกององค์การบริหารส่วนตำบลและเลขานุการนายกององค์การบริหารส่วนตำบล

4.4) วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

4.5) รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบล

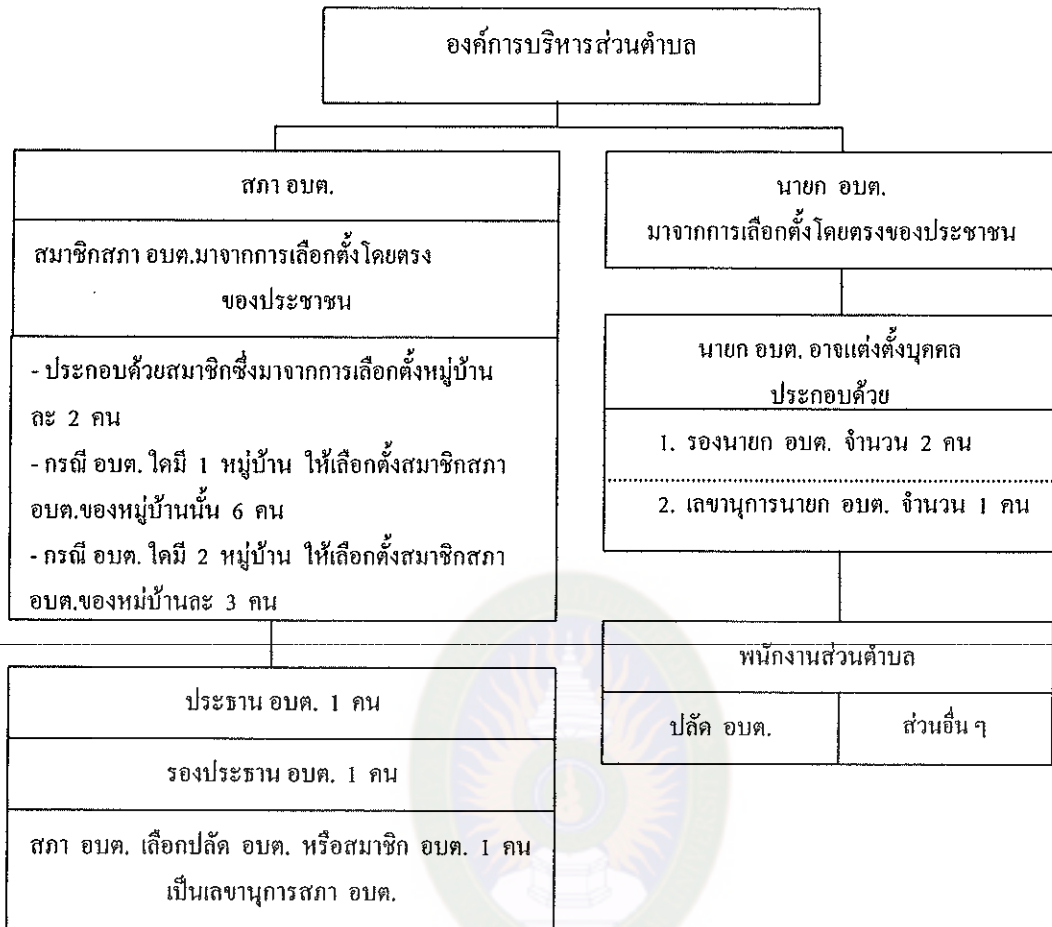
4.6) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติหรือกฎหมายอื่น

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามกฎหมาย และเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

4.2.3 พนักงานส่วนตำบล

พนักงานส่วนตำบล คือ บุคลากรหลักที่ทำงานให้องค์การบริหารส่วนตำบล ถือเป็นข้าราชการประจำขององค์การบริหารส่วนตำบลจัดเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่นคล้ายพนักงานเทศบาล นอกจากนั้นจะเป็นพนักงานจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีทั้งพนักงานจ้างตามภารกิจและพนักงานจ้างทั่วไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของระเบียบกระทรวงมหาดไทยในการมีพนักงานจ้าง

นอกจากนั้นเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการ องค์การบริหารส่วนตำบล อาจขอให้ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นไปดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการชั่วคราวได้โดยไม่ขาดจากต้นสังกัดเดิม ทั้งนี้ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจอนุญาตได้ตามความจำเป็นและในกรณีที่เป็นข้าราชการ ซึ่งไม่อยู่ในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด ให้กระทรวงมหาดไทยทำความตกลงกับหน่วยงานต้นสังกัดเดิม (โกวิทย์ พวงงาม, 2548 : 251)

แผนภาพที่ 2 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและ
องค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546
ที่มา : ปรับปรุงมาจาก โกวีย์ พวงงาม (2550 : 290)

4.2.4 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ ดังนี้

- 1) องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้าน
เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
- 2) องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ที่ต้องทำในเขตองค์การบริหาร
ส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

- 2.1) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
- 2.2) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน

และที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

- 2.3) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- 2.4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 2.5) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 2.6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็กเยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- 2.7) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม

- 2.8) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและ

วัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

- 2.9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรร

งบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

- 3) องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหาร

ส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

- 3.1) ให้มีน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค และการเกษตร
- 3.2) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่าง โดยวิธีอื่น
- 3.3) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- 3.4) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ

และสวนสาธารณะ

- 3.5) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรและกิจการสหกรณ์
- 3.6) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- 3.7) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- 3.8) การคุ้มครองดูแลรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติ

ของแผ่นดิน

- 3.9) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 3.10) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
- 3.11) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
- 3.12) การท่องเที่ยว
- 3.13) การผังเมือง

4) อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่กล่าวมานั้นไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ ในอันที่จะดำเนินกิจการใด เพื่อประโยชน์ของประชาชนในตำบล แต่ต้องแจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบลทราบล่วงหน้าตามสมควร ในกรณีนี้หากองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินกิจการดังกล่าว ให้กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์กร หรือหน่วยงานของรัฐนำความเห็นขององค์การบริหารส่วนตำบลไปประกอบการพิจารณาดำเนินกิจการนั้นด้วย

5) การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้น และหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

4.2.5 รายได้และรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล มีรายได้และรายจ่าย ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 (โกวิทย์ พวงงาม, 2548 : 247-249) ดังนี้

1) รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.1) การจัดเก็บภาษีอากร แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ
 1.1.1) ภาษีอากรที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บเป็นรายได้ของตนเอง ได้แก่ ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย และอากรฆ่าสัตว์ และค่าธรรมเนียมรวมถึงประโยชน์อื่นอันเกิดจากการฆ่าสัตว์

1.1.2) ภาษีที่จะได้รับจัดสรรตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษีสุรา และภาษีสรรพสามิต ค่าธรรมเนียมรถยนต์ และล้อเลื่อน ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุราและค่าธรรมเนียมอนุญาตเล่นการพนัน ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมายที่ดิน รายได้จากทรัพยากรธรรมชาติ เช่น อากรังนกอีแร่น ค่าธรรมเนียมน้ำบาดาล ค่าภาคหลวงและค่าภาคหลวงป่าไม้ เงินอากรประทานบัตรใบอนุญาตและอาชญาบัตรการประมง ค่าภาคหลวงป่าไม้ เป็นต้น รายได้จากค่าภาคหลวงแร่และค่าภาคหลวงปิโตรเลียม ถือเป็นรายได้จากทรัพยากรธรรมชาติ รายได้ จากเงินเก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ

เป็นรายได้ที่ต้องออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ รายได้ประเภทนี้ปกติกรมป่าไม้จะนำไปใช้ในการทำนุบำรุงอุทยานแห่งชาติเพื่อให้เหมาะสมเป็นแหล่งท่องเที่ยวและมีให้เสื่อมโทรม รายได้ประเภทนี้จึงมีน้อย

1.2) องค์การบริหารส่วนตำบลอาจมีรายได้ประเภทอื่น ๆ เช่น รายได้จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล รายได้จากสาธารณูปโภคขององค์การบริหารส่วนตำบล รายได้จากกิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เงินและทรัพย์สินอื่นที่มีผู้อุทิศให้ เช่น การบริจาค การให้เปล่า เป็นต้น รายได้อื่นตามที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐจัดสรรให้เงินอุดหนุนจากรัฐบาล รายได้อื่นตามที่จะมีกฎหมายกำหนดให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบล และเงินกู้ถือเป็นรายได้อีกประเภทที่องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถดำเนินการได้ เช่น ในกรณีที่มีความจำเป็นหรือเงินไม่เพียงพอในการใช้จ่าย เป็นต้น องค์การบริหารส่วนตำบลอาจ กู้จากกระทรวง กรม องค์การหรือนิติบุคคลต่าง ๆ ได้

จะเห็นได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบล มีแหล่งที่มาของรายได้หลายทางโดยเฉพาะรายได้ที่มาจากแหล่งรายได้ของตนเอง ซึ่งขึ้นอยู่กับพื้นที่และทรัพยากรต่าง ๆ ในแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล มีทรัพยากรในพื้นที่มาก ก็จะมีแหล่งที่มาของรายได้มาก บางแห่งมีทรัพยากรในพื้นที่น้อยก็มีแหล่งที่มาของรายได้น้อย

2) รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลอาจมีรายจ่าย ดังนี้

- 2.1) เงินเดือน
- 2.2) ค่าจ้าง
- 2.3) เงินค่าตอบแทนอื่น ๆ
- 2.4) ค่าใช้สอย
- 2.5) ค่าวัสดุ
- 2.6) ค่าครุภัณฑ์
- 2.7) ค่าที่ดิน สิ่งก่อสร้าง และทรัพย์สินอื่น ๆ
- 2.8) ค่าสาธารณูปโภค
- 2.9) เงินอุดหนุนหน่วยงานอื่น ๆ
- 2.10) รายจ่ายตามข้อผูกพันหรือตามกฎหมายหรือระเบียบของ

กระทรวง มหาดไทยกำหนดไว้

5. ข้อมูลเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลราษฎร์พัฒนา

5.1 สภาพทั่วไป

5.1.1 เนื้อที่และที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลราษฎร์พัฒนา มีเนื้อที่ทั้งหมด 17,240 ไร่ หรือ 27.58 ตร.กม ตั้งอยู่ทิศตะวันออกของอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย โดยมีระยะห่างจากอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย 12 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลอื่น ๆ ดังต่อไปนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลราษฎร์พัฒนา. 2551 : 5-6)

ทิศเหนือ มีอาณาเขตติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวแก้ว

ทิศตะวันออก มีอาณาเขตติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลราษฎร์เจริญ

– หนองบัวแก้ว

ทิศใต้ มีอาณาเขตติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลราษฎร์เจริญ

ทิศตะวันตก มีอาณาเขตติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงชัย

5.1.2 ภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่ โดยทั่วไปเป็นที่ราบในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ มีหนองน้ำขนาดใหญ่ 2 แห่ง คือ หนองภูขาด อยู่ทิศเหนือและหนองนาม่องอยู่กลางตำบลราษฎร์พัฒนาและคลองส่งน้ำจำนวน 2 คลอง

5.1.3 จำนวนประชากรและหมู่บ้าน

มีประชากรทั้งสิ้น 3,835 คน แยกเป็น ชาย 1,895 คน และหญิง 1,940 คน จำนวนหมู่บ้านมี 14 หมู่บ้าน ซึ่งตั้งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเดิม ทุกหมู่บ้าน ดังนี้

- 1) หมู่ที่ 1 บ้านป่ากุง
- 2) หมู่ที่ 2 บ้านยางน้อย
- 3) หมู่ที่ 3 บ้านหนองหญ้ารังกา
- 4) หมู่ที่ 4 บ้านนาดัง
- 5) หมู่ที่ 5 บ้านนาม่อง
- 6) หมู่ที่ 6 บ้านสระแคน
- 7) หมู่ที่ 7 บ้านโนนเหลี่ยม
- 8) หมู่ที่ 8 บ้านอีเม้ง
- 9) หมู่ที่ 9 บ้านป่าแถม

- 10) หมู่ที่ 10 บ้านสระบก
- 11) หมู่ที่ 11 บ้านหนองฮู
- 12) หมู่ที่ 12 บ้านตากล้า
- 13) หมู่ที่ 13 บ้านราษฎร์เจริญ
- 14) หมู่ที่ 14 บ้านราษฎร์พัฒนา

5.1.4 จำนวนประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลราษฎร์พัฒนา

ที่	หมู่บ้าน	จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (คน)
1	บ้านป่ากุง	304
2	บ้านยางน้อย	131
3	บ้านหนองหญ้ารังกา	97
4	บ้านนาตั้ง	148
5	บ้านนาม่อง	162
6	บ้านสระแคน	381
7	บ้านโนนเหลี่ยม	154
8	บ้านอีเม็ง	205
9	บ้านป่าแถม	254
10	บ้านสระบก	168
11	บ้านหนองฮู	282
12	บ้านตากล้า	218
13	บ้านราษฎร์เจริญ	167
14	บ้านราษฎร์พัฒนา	166
รวม		2,837

ที่มา : ข้อมูลจากบัญชีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและองค์การบริหารท้องถิ่น ณ วันที่ 6 กันยายน 2552

5.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา โดยมีการประกอบอาชีพเสริมหลังฤดูกาลเก็บเกี่ยว คือ ทอผ้าไหม สานกระติบข้าว มีธุรกิจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

- 5.2.1 โรงสีข้าวขนาดเล็ก 15 แห่ง
- 5.2.2 โรงหล่อเสาปูน อิฐบล็อก 1 แห่ง
- 5.2.3 ปั่นน้ำมัน 1 แห่ง
- 5.2.4 ร้านค้า 25 แห่ง
- 5.2.5 อื่น ๆ 13 แห่ง

5.3 สภาพสังคม

5.3.1 การศึกษา

- 1) โรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่ง
- 2) ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 14 แห่ง

5.3.2 สถาบันและองค์การทางศาสนา

วัด 5 แห่ง

5.3.3 การสาธารณสุข

- 1) สถานีอนามัยประจำตำบล 2 แห่ง
- 2) อัตราการมีและใช้ส้วมราดน้ำ ร้อยละ 100 %

5.3.4 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- 1) สถานีตำรวจรประจำตำบล จำนวน 1 แห่ง
- 2) ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลราษฎรพัฒนา ไม่มีปัญหาอาชญากรรม

ร้ายแรง

5.4. การบริการพื้นฐาน

5.4.1 การคมนาคม

1) ถนนภายในหมู่บ้าน 14 สาย มีสภาพเป็นถนนถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก และลูกรังเป็นส่วนมาก

2) ถนนระหว่างหมู่บ้าน มี 7 สาย มีสภาพเป็นถนนหินลูกรังเป็นส่วนมาก

5.4.2 การโทรคมนาคม

โทรศัพท์สาธารณะ 7 แห่ง (ไม่สามารถใช้งานได้)

5.4.3 การไฟฟ้า

จำนวนหมู่บ้านที่ใช้ไฟฟ้า จำนวน 14 หมู่บ้าน

5.4.4 แหล่งน้ำธรรมชาติ

หนองน้ำ จำนวน 2 แห่ง

5.4.5 แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

- 1) บ่อน้ำตื้น จำนวน 1 แห่ง
- 2) บ่อน้ำโยก จำนวน 14 แห่ง
- 3) คลองส่งน้ำ จำนวน 2 แห่ง
- 4) ฝาย จำนวน 1 แห่ง

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลราษฎร์พัฒนา อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

จิระพัฒน์ หอมสุวรรณ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของสภาตำบล : กรณีศึกษาสภาตำบลในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการศึกษา พบว่า 1) ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมของสภาตำบล คือ ที่ตั้งตำบล ระดับการศึกษา การมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน ระดับรายได้ ระดับความรู้เกี่ยวกับองค์กร ประชาชนที่ทำหน้าที่ในการพัฒนา และการเป็นสมาชิกกลุ่ม 2) ปัจจัยที่ไม่ได้ผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมของสภาตำบล คือ อาชีพ และทัศนคติต่อการพัฒนา

จิรศักดิ์ สีใจเจริญ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ผลการศึกษาพบว่า 1) โครงการหรือกิจกรรมที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐาน รองลงมาเป็นการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ ประเภทอื่น ๆ โดยจะเข้าไปมีส่วนร่วมในลักษณะของการแสดงความคิดเห็นข้อเสนอแนะมากที่สุด รองลงมาเป็นการรับประโยชน์จากโครงการหรือกิจกรรม 2) การเข้าไปมีส่วนร่วมจะเข้าร่วมโดยสมัครใจมากกว่าถูกผู้อื่นชักชวน 3) ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการเปิดโอกาสขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เข้าไปมีส่วนร่วมมีอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง

4) สาเหตุการเข้าไปมีส่วนร่วม ได้แก่ การที่จะมีโอกาสได้ร่วมรับผิดชอบท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งจะช่วยทำให้ประชาชนเข้มแข็งและจะทำให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพ สำหรับสาเหตุของการไม่มีส่วนร่วมนั้น เพราะมีตัวแทนอยู่แล้ว นอกจากนี้ คือ ไม่เข้าใ้ขั้นตอนการดำเนินงาน รวมทั้งปัจจัยด้านรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลมีน้อย ไม่เพียงพอที่จะบำรุงท้องถิ่นตามความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง

ปิยนุช แสงวรุ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลนางาม อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ผู้เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จบการศึกษาระดับประถมศึกษา อาศัยอยู่ในท้องถิ่นมาตั้งแต่เกิดและส่วนใหญ่เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการจัดตั้งคณะทำงาน จัดทำแผนพัฒนาตำบล เก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของตำบล รวบรวมและจัดกลุ่มปัญหาและความต้องการของตำบล ศึกษานโยบายของจังหวัดและอำเภอ กำหนดนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบล กลั่นกรองปัญหาและความต้องการ จัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ กำหนดแนวทางพัฒนา และกำหนดกิจกรรมตามโครงการ/งาน ผู้เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบลจะให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง

ปัญหาที่พบ คือ ผู้เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล จะมีระดับการมีส่วนร่วมในการร่วมวางแผนพัฒนาท้องถิ่น รับรู้ และเข้าใจระบบการวางแผนมากกว่าประชาชนทำให้การพัฒนาท้องถิ่นไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจ ขาดวิสัยทัศน์ในการมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

มาลี เบ็ญจะมโน (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ อบต. ในระดับปานกลาง สำหรับความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของ อบต. ในระดับมาก มีความคาดหวังในผลประโยชน์ในระดับปานกลาง มีทัศนคติต่อ อบต. ในเชิงบวกมากที่สุด มีความเชื่อมั่นในตัวผู้นำมาก ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ อบต. ในระดับปานกลาง และพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษาและรายได้ของประชาชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของ อบต. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นอาชีพของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของ อบต. อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัจจัยที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วม ได้แก่ ความคาดหวัง

ในผลประโยชน์ของประชาชน ทศนคติ อบต. ความเชื่อถือในตัวผู้นำ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของ อบต. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของ อบต. มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของ อบต. อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

วิทยา เจริญศิริ. (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด 2) ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอนที่มีเพศ แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3) ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอนที่มีอายุและอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน

บุญเทียน จีนสุข (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลกมลาไสย ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง จบการศึกษาระดับอนุปริญญา ปวส. หรือเทียบเท่า รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ปวช. หรือเทียบเท่า มีอายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง และประชาชนที่มีความแตกต่างกันในเรื่องเพศ ระดับการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลไม่แตกต่างกัน แต่ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมแตกต่างกัน

จุฑามาศ ศรีศิริพรพันธ์ (2548 : 101-103) : การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลคลองขุด อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลคลองขุดอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า ความสัมพันธ์ข้อมูลทั่วไปด้านเพศกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลคลองขุด ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลคลองขุด และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความสัมพันธ์ข้อมูลทั่วไปด้านอายุ การศึกษา หมู่บ้านที่อาศัย สถานภาพสมรส อาชีพ การพูดกันในรอบครัวและช่องทางรับรู้ข่าวสารการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลคลองขุด มีความสัมพันธ์กับ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลคลองขุด และมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รัชนิกา ไสยรส (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนใน
การดำเนินงานของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า

1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลชัยวารี
อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) การเปรียบเทียบการมี
ส่วนร่วมของประชาชนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
ของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมี
ส่วนร่วมใน การดำเนินงานของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน
แต่ประชาชนที่มีอายุและระดับการศึกษาแตกต่างกันการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ
เทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

บึงยศ พันธุ์เอี่ยม (2550 : 71-74) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อ
การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี จากผลการศึกษา
พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานของ อบต. ในด้านการกำหนด
นโยบายและแผนงานอยู่ในระดับมาก ด้านการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง และด้าน
การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ระดับปัญหาการให้ประชาชน
มีส่วนร่วมต่อการบริหารงานของ อบต. อยู่ในระดับน้อย และการกำหนดแนวทางในการให้
ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของ อบต. นั้นเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมคิด
ร่วมทำกับ อบต. ผ่านทางเวทีประชุม มีการคัดเลือกตัวแทนประชาชนเป็นคณะกรรมการใน
ขั้นตอน การบริหารงานของ อบต. เพื่อความโปร่งใส และส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของ
ประชาชน ทางด้าน อบต. ก็จะเน้นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในรูปแบบต่าง ๆ
เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มประชาชน รวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับการเมือง การปกครอง และหลัก
ประชาธิปไตยต่อประชาชน เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของ อบต.
เพิ่มขึ้น

พรเทพ คันทะพรหม (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วม
ของผู้นำชุมชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอกันทรวิชัย
จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการดำเนินงานของ
องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับ
ปานกลาง 2) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการดำเนินงานขององค์การบริหาร

ส่วนตำบลในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศแตกต่างกัน พบว่า โดยรวมแตกต่างกัน 3) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีอายุแตกต่างกัน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่าง 4) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีการศึกษาแตกต่างกัน พบว่า โดยรวมแตกต่างกัน 5) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีอาชีพแตกต่างกัน พบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกัน

อันวา แดงโกเมน (2550 : 70-71) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าอิฐ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าอิฐ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าอิฐ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามรายได้ของครอบครัวต่อเดือนพบว่า ประชาชนที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน

วีรัชย์ จันทะ (2551 : 75) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุ และระดับการศึกษาแตกต่างกันในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน